

ВЛКСМ МАРОВКОМЫН ОРГАНЖЭ

ГАЗЭТ АК: идалыккан 2 т. 16 ыр.
пэл ийлан 1 т. 8 ыр.

Сайын канышна, отлично тунэмаш тунгалына

Ик кэчэ гыч у вий дэнэ тунэмаш тунгалам

Тэлэ каникулым пэрвой кэчэ гычак вэсэлан, культурно эртэраш тунгалым. Каникул жапым эртэраш мый ышканэм планым штенам.

Кажнэ кэчын коньки, йэчэ да издэр дэнэ мунчалтэм. Тушкан погынэн чодраш, олыкыш йэчэ дэнэ коштына. Чодраштэ пуртысым эскэрэна.

Кастэнэ школыш радио, патэфон колышташ коштам. Кино спектакль, ку-

нымэ кас чучкыдын лийэда, тушко эрэ коштам.

Кэчэ йыда сылнэ литературым лудам. Тидэ кэчылаштэ Даниэль Дэфонин „Робинзон Крузо“ лум н книгажым лудын пытарышым. Кызыт В. Костыльевын „Питирим“ романжым лудаш тунгалынам.

Мыйын каникул жапэм вэсэлан, курьтурно эрта. Каныш жапым моштэн эртэрэн вийым чумырэм. Ик кэчэ гыч у вий дэнэ тунэмаш пижам.

Загайнов Миклай.

Ронго район, Руйа-сола пэлэ кыдалаш школ.

Каникул жапна сайын эрта

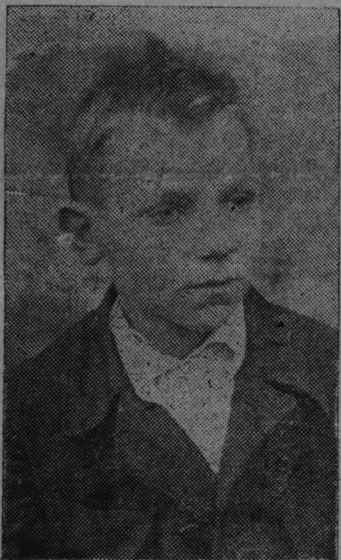
Мэ, Арбан пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч тэлэ каникулным моштэн эртэрэна. Погынэн йэчэ дэнэ чодраш кайэна, пуртысым эскэрэна. Кастэнэ сылнэ литературым, газетым лудына.

Адак ышкэнэн „Сайемдышэ“ колхозлан шошо агалан йамдылалтмаштыжэ полшэна. Эшплатов дэн коктын колхозлан 100 килограм ломыжым погэн улына.

Кок кэчэ гыч у вий дэнэ школыш тунэмаш кайэна. Сайын канэн „отлично“ тунэмшаш вэрч тыршаш тунгалына.

Александров Илья.

Иошкар-Ола район, Арбан пэлэ кыдалаш школ.

Ученик Шэстов—Йуриин район, Васильевский пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамычын эн пагалымэ йолташышт. Тудо 6 классыштэ чыла предмет дэнат отличнэ тунэмаш.

Сүретыштэ: отличник Шэстов.

Фото Садовын.

Йошкар-Оласэ 1-нэ М-ан школын кумышо классыштыжэ туныктышо С. В. Таланцева йолташ шкэ ученикшэ-шамычлан у ий пөлбкым пуэда.

Фото Овечкинын.

Арбан пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч (Иошкар-Ола район) Иошкар-Олаш „Ленин в Октябре“ кинофильмым ончаш кайат. Фото—Овечкинын.

„Ленин в Октябре“ фильм пэш кэлшыш

13 январьыштэ школыш кайэмат туныктышо мыйдечэм ойыртэмын йодэш:

— Но, Коротков, каникул жапым кузэ эртэрышыч?

А мый тудлан пэнгыдын каласэм:

— Отлично!—манам. Момыштышыч, манын йодэш гын, мый тудлан ойлэм: издэр, йэчэ, коньки дэнэ мунчалтэнэм, литературым лудынам, эн шэргыжэ— „Ленин в Октябре“ кино-сүрэттым ончэнэм.

Мэмнан коммунистический партийын вуйлатымыжэ дэнэ гына мэ пэлэдалтын кушкына. Совет элыштэ гына мэмнан пэш чот пагалат. Вот тэвэ мэмнан кино ончаш Иошкар-Олаш имнэ дэнэ кондышт, имнэ дэнэ нангайышт. Мыйын шонымаштэ капиталист эллаштэ шэмэр йоча-шамычын йара жапышт пэш йокрок эрта. Нунылан киноат, спектакльят ок логал.

Мэмнан илыш гына пийалан. Тыгай пийалан илыш вэрч туньасэ пролетариатын вождышо Владимир Ильич Ленин пүтынэ илышжым пуэн. Владимир Ильичын совет властьюм ыштышаш вэрч кучэдалмыжэ „Ленин в Октябре“ фильмыштэ пэш сайын ончыкталтын. Тидэ фильм мланэм пэш кэлшыш.

Пётр Коротков.

Пуэсир тунгалыш школ, Иошкар-Ола район.

Ленин гайэ лийаш туныктышо фильм

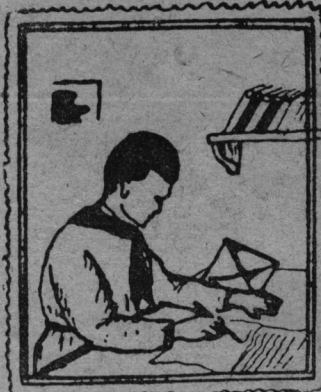
„Ленин в Октябре“ фильмым ончэн, ныгунам мондыдымо Владимир Ильич Ленинын образшэ-шамычым ужым. Тидэ фильм Ленин гайэ писэ ушан, пэнгыдэ, луддымб лийэш мэмнан туныкта. Ленинын образшэ—

тушман-шамычым йоршынак шалатэв, кулэн пытараш кучэдалаш туныктышо пример.

Ленинын рольжым ССР Ушэмын калык артистшэ Щукин пэш сайын модэш. Логинова Мария.

ПЫТАРТЫШ ПОЧТО ГЫЧ ЭН ИНТЭРЭСНЫЙ СЭРЫШ

ПАГАЛЫМЭ РЕДАКЦИЙ

Эн пэрвойак тыланда, пагалымэ редакций, пэш кугу саламым келтэм.

Редактор йолташ, мый пионер редамыштэ шогэм. Иван-Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмаш.

Мый ты мартэ „Йамдэ лий“ редакций дэнэ кылым кучэн омыл. Тушко возэн шогымашэм укэ. Тидым мый ситыдымашлан шотлэм. „Йамдэ лий“ редакций дэнэ кылым кучаш күлэшап, ончыкыжэ сэрэн шогаш тунгалам.

Ындэ шкэ пашам нэргэн изишан сэрэм. 1937 ийыштэ мыйым звэньэвойлан сайлышт. Тидлан мый пэш куанышым да пашам уло кумыл

пыштэн ышташ пижым. Мыйын звэнаштэ пионер-шамыч сайын да отлично тунэмаш. Звэньэвой сборым вэсэлан эртэрэна. Йара жапыштэ шашкэ, шахмат дэнэ модына.

Мый пэрвой чырыкыштэ сайын тунэмаш. Тунам 10 „хорошо“ да 5 „отлично“ отметкэм ыльэ. Кокымшо чырыкыштэ эша чот заниматлаш тунгалым. Литературым шуко лудынам, мбнгыш пумо пашам турьыш шуктэн шогэнам. Сандэнэнак кокымшо чырыкыштэ 1 „хорошо“ да 14 „отлично“ отметкэм нальым. Отлично тунэмашаш вэрч С Волков дэнэ сорэноватлымаштэ мый ончык лектынам. Начар тунэмаш С. Толчинлан чот полшэм. Мыйын полшымэмлан кбрак Толчин сайын тунэмаш тунгалын.

Каникул жапэм мыйын вэсэлан эрта. Угларакшэ йандар йужышто лийам, йэчэ, издэр дэнэ куанэн мунчалтэм.

Адак мом возаш? Эша тэвэмо: Вэрховный Советым сайлымаштэ пэш активнэ участвоватлэнэм, литературым ужалкалэнэм, пырдыж газэт лукташ полшэнэм.

Ындэ шкэ сэрэшэм кошартэм.

Пионер салам дэнэ— Ф. Горшков. Кужэнэр район.

Республикысэ пэрвой йоча спартакиадэ

Йуный физкультурник-шамычын сорэвнованьышт эртыш

5 дэн 6 йанварьыштэ Йошкар-Олаште республикысэ йоча спартакиадэ эртаралтэ. Спартакиадыш республикын эн сай йуный физкультурник дэн физкультурница-шамыч погынэныт. Тидэ спартакиадэ пионьэр дэн школьник-шамыч коклаштэ физкультур паша кумдан шарлымым ончыктыш. Физкультур дэнэ совет йоча-шамыч пэнгыдэмын кушкыт, шуаралтыт.

Сорэвнованьыштэ 148 йэн участвоватлэн. Йэчэ дэнэ, коньки дэнэ сорэвноватлымаштэ ончыл вэрим палшаш вэрч чот кучэдалыч.

Тэвэ 10 километр коклам йэчэ дэнэ кайаш старт пуалтэ. 54 минут да 46 секунд жапыштэ финишыш Ронго кыдалаш школышто тунэмшэ Рыбчиков Сидор тольо. Тудо пэрвой вэрим налын. Сайдуллин (Йошкар-Ола) 55 минут да 12 секундышто толын, кокымышо вэрим нальэ. 5 километрш каймаштэ Герасимов (Звэнига) ончыко лектын.

Удыр-шамыч кум километрш, кокытыш сорэвноватлэн каят. Кум километр дистанцийыш каймаштэ пэрвой вэртыштэ—Йэршова Инна (Йошкар-Ола). Кок километрш каймаштэ Данилова А. (Сотнур) пэрвой вэрим налын.

Коньки дэнэ 1000 метрыш куржмаштэ Злобин Володя (Йошкар-Ола) налын.

Командэ-шамыч коклагыч йэчэ дэнэ пэрвой вэрим Звэнига районин командьжэ налын. 2-шо вэртыштэ—Ронго, 3-шо вэртыштэ—У Торйал.

Йэчэ дэнат, коньки дэнат сорэвноватлымэ итогым иктышлэн, очком шоглэн лужмекэ пэрвой вэр Йошкар-Оласэ командьлан пуалтын. Звэнига районин командьжэ 2-шо вэртыштэ, Торйал командэ 3-шо вэртыштэ.

Сорэвнованьыштэ ончыл вэрим нальэ командэ-шамычым, тугак посна участник шамычым МАССР Исполком пелэнсэ физкультур дэн спорт паша комитет шэракан пблбк дэнэ премироватлэн. Йошкар-Ола дэн Звэнига районин командьштан 350 тэпгэ гыч, Йошкар-Оласэ пионьэр пблртын хоккэйный командьжлан 200 тэпгэ пуалтэш. С. Рыбчиков дэн В. Злобин именной шагат дэнэ премироватлалтын. Йатыр участник-шамычым йэчэ костюм дэнэ премироватлымэ.

Тидэ спартакиадэ—тэнийсэ сезонин тунгалтышжэ. Тэлэ жапыштэ спартакиадэ-шамыч адакат эртаралтыт. ВЛКСМ райком дэн школ-шамычлан шушаш спартакиадылан поснак сайын йамдылатман. Кызытсэ рекордэш шогалаш ок лий. Мэмнан йуный физкультурник-шамыч адакат сайрак результатым пуэн кэртят.

Оршанкэ, Мари-Турек, Параньгэ райкомол-шамычлан да физкультур паша-йэн-шамычлан физкультур пашаштэ руалынак вазталтышым ыштыман. Нуно кызыт пэш эркин тарванылыт. Шушаш спартакиадыш образцово йамдылат толаш—кажнэ районин задачьжэ.

И. А.

Республикысэ пэрвой йоча спартакиадыштэ участвоватлышэ Звэнига район командэ.

Суратышта: ончылно командын руководителыжэ Рыбаков дэн Долгов йолташ-шамыч шинчат. Пэрвой ратыштэ (шола гыч пурлаш): Абиньаков Н. (Марбумстрой кыдалаш школ гыч), Федорова Т. (Помар пэлэ кыдалаш школ гыч), Кузьмина Софийа (Помар пэлэ кыдалаш школ), Вэтчинина Л. (Лопатин кыдалаш школ). Шэнгэлнэ шагат: Макаров А., Орлов И., Герасимов Г. (Звэнига кыдалаш школ), Петров А. (Кокшамар кыдалаш школ).

Фото Чуршуквын.

РЕСПУБЛИКЫШТЭ ПЭРВОЙ ВЭРЫМ НАЛЫМ

Мый Ронго районушто ик эн талэ йуный физкультурниклан шотлалтам. Чынак, мый физкультурым путырак чот йбратэм. Капкылым пэнгыдэмдымаштэ физкультур эн күлэман.

Кызыт кэчэ йыда йэчэ дэнэ коштам. Йэчэ дэнэ коштмо техникым сайынак тунэмынам.

Шукэртэ огыл йэчэ дэнэ мэмнан районушто йоча спартакиадэ эртаралтэ. 10 километр коклам сорэвноватлэн каймаштэ пэрвой вэрим мый налынам.

Мыйым республикысэ йоча спартакиадыш колтышт. Тыштат мый 10 километр

рыш каймаштэ пэрвой вэрим налым. Тидэ дистанцийым 54 минут да 46 секундышто кайэнам. Садлан республикыштэ физкультур дэн спорт пашам вуйлатышэ комитет мыйым именной шагат дэнэ премироватлыш.

Кызыт нальэ пэрвой вэрим ончыкыжат арадаш туналам.

Физкультур дэнэ капкылым пэнгыдэмдэн, мый эл аралымэ пашалам эрээк йамлэ шогэм.

Рыбчиков Сидор
Ронго кыдалаш школ, 8-шэ класс.

Физкультур—эн сай каныш

Мый изиньэкак физкультурым пэш чот йбраташ тунгалынам. Капкылым пэнгыдэмдымаштэ физкультур дэнэ сай нымат ука. Тэлэ шуат, йэчэ умбакэ шогалым. Каныш жап годем эрээк йэчэ дэнэ, коньки дэнэ мунчалтэн коштам. Шкэнан школышто тунэмшэ-шамыч коклагыч мый ик эн сай физкультурниклан шотлалтам. Декабрь тылзыштэ школэшна эртаралтшэ сорэвнованьыштэ йэчэ дэнэ пэрвой вэрим налынам. Садлан школ дирекций мыйым 10 тэпгэ окса дэнэ премироватлэн.

6 7 йанварьыштэ Йошкар-Олаш эртаралтшэ республикысэ йоча спартакиадыштэ участвоватлышым.

Тунэмшэ паша дэн канышым мый моштэн кылдэн шогэм. Тыршэн тунэмам вэсэлан канэм. 2 шо чырыкыштэ ик прэдмэт дэнэ вэлэ „хорошо“ отметкым налынам, а молыжо чыла отлично. 3-шо чырыкыштэ чыла прэдмэт дэнат отлично тунэман туналам, отличнэ канэм.

Н. Малашин,
Морко кыдалаш школ.

Физкультурым пэш йбратэм

Физкультур дэке мый пэш шумэшкэнам. Физкультур дэнэ кунар утларк заниматлэм, тунар капкылым пэнгыдэмэш.

Лум толмэкак йэчэ дэнэ кошташ туналым. Йолташэм-шамыч дэнэ сорэвноватлэн коштына. БГТО значоклан нормым сдатлэнам.

Шукэртэ огыл мэмнан район центрэш—Сотнур сэлэш йоча спартакиадэ эртаралтэ. Кум километрш йэчэ дэнэ каймаштэ пэрвой вэрим мый налынам (21 минутат 3 секундышто кайэнам). Садлан мыйым йэчэ дэнэ премироватлэныт да республикысэ йоча спартакиадыш колтэныт.

Стартыш шогалэм го дымак кузэ гынат ончыл вэрим лекташ, манын рэшитлышым. Старт пуалтэ. Эрэ ончыко да ончыко чыма. Кок километрш 9 минут да 21 секундышто кайэнам. А варажэ куаныш увэрим коллым: 2 километрш каймаштэ республикы-

сэ пэрвой вэрим мый лектынам. Тидан республикысэ физкультур комитет мыйым йэчэ костюм дэнэ премироватлэн.

Мый республикын ик эн сай физкультурницажэ лийаш шонэм.

Данилова Александра.
Сотнур район, Кугу Парат пэлэ кыдалаш школын 7-шэ классыштыжэ тунэмшэ.

Мыйын задачэм

Коньки дэнэ мунчалтымэ техникым сайынак тунэмынам. Йолым моштэн алмаштэн налын кап дэнэ шукалатат, ончыко мардэжла чымалташ. Вий койын пурумыла чүчэш, мускы пэнгыдэмэш. Шкэнан школышто коньки дэнэ эн сайын мунчалтэм. Садын дэнак республикысэ йоча спартакиадыш колтэныт.

Тэвэ мэ „Мэдик“ стадионыш чумыргышна. Коньки дэнэ сорэвнованьэ туналы. 100 метрыш кур-

жаш старт пуалтэ. Иктат варажэ ынэжэ код. Уло моштымэм дэнэ ончыко кайэм. Финишыш эн ончык мый толлым.

Тыжакын ом шогал. Коньки дэнат, йэчэ дэнат чыла дистанцийыштэ вазэш вэрим лекташ—тэвэ шушаш спартакиадэ ончылно мыйын ончылно шогышо задачэ. Тидын вэрч чот тыршаш туналам.

Н. П. Абиньаков.
Марбумстройысо кыдалаш школын 8-шэ классыштыжэ тунэмшэ

Суратышта: Республикысэ йоча спартакиадыштэ участвоватлышэ Данилова Александра (Кугу Парат пэлэ кыдалаш школ, Сотнур район). 2 километр коклам каймаштэ пэрвой вэрим налын. Тудым йэчэ костюм дэнэ премироватлымэ.

Фото Чуршуквын.

Эрла СССР Вэрховный Советын пэрвой сэссийжэ почылтэш

Мамнан кугу родинын чыла луклаж гыч калыкын сайлымэ депутат-шамыч Москош СССР Вэрховный Советын пэрвой сэссийшкыжэ погынат. Мамнан Марий Автоном Совет Социалист рэспублик гыч марий калыкын избранникышт—СССР Вэрховный Советын сайлымэ депутат-шамыч: Жаднов, Карачаров, Игнатъев, Фёдоров, Сэргэйева, Толстова, Орэхов, Кэльбедина, Богданов, Микеркин да Торэйев йолташ-шамыч 8 йанварышгак Москош кайэныт.

Чаплэ фильм

5-шэ йанварыштэ Москосо кугу кинотэатрлаштэ Москосо Сталинский избирательнэ округын предвыборный погынымаштэ 1937 ий 11 декабрьштэ Сталин йолташын ойлымэжэ "звуковой документальнэ фильм ончыкталташ тунгалын.

Пэрвой кэчыштэ замэчательнэ документальнэ фильмым 40 түжэм нарэ йан ончэн да колыштын.

Я. М. Сэврдловын сылкыштэ илымэ пёртшө тёрлалтэн шындалтэш

Йар Колпашёв район (Нарым) Максимкин йалыштэ кугыжан сылкэ годым Иаков Михайлович Сэврдлов илымэ кугуак огыл пёрт аралалтын. Партий округной комитэт дэн Нарым окрисполком тидэ шэстим тёрлатэн шындалтэ рэшитлэныт. Тудын йар музей дэн библиотэк ышталтэш. Тидэ шот дэнэ пёрт музей кёргыштө лийэш. Кызыт пёртым тёрлатымэ да музейым ыштымэ проектум пэнгыдэмдымэ.

Шуко йочан авашамычлан ик миллиард 105 миллион тэнгэ полыш пуалтын

Совет Ушэмыштэ шуко түжэм йэш шуко йочан улмылан государствэ дэч полышым налэш. СССР наркомфинын 1937 ий 1 дэкабрьлан улшо увэржэ почэш, правительствын шуко йочан авашамычлан полыш улмо да абортум ышташ чарымэ нэргэн 1936 ий 27 ийунышто лукмо дэкрэт дэч вара Совет Ушэм мучко 1.105 миллион тэнгэ полышым пумо.

1938 ий 1 йанварь гыч шуко йочан авашамычлан полыш пумаш сайэмэш. Ончыкшым оксам Союзный бюджет средствэ гыч госбанк учрэдэнэ шамыч район финансэ отдэлла гыч пумо чэк дэнэ пуэдэш тунгалыт, тидэ кұлэшлан финорганлаш предвартельнэ кредит ок почылт. Тидэ порьадкэ полыш пумашым ик мынар куштылэмда.

Мландэ

чытыралтмаш

7 йанварь ваштарэш йудым СССР наук Академиин Грузинский филиалжэ геофизический институт центральный сэймологический станций мландэ чытыралтмаш лиймым палэмдэн. Мландэ чытыралтмаш гринвич жап дэнэ 21 часат 27 минутышто Тбилиси дэч 86 кило этр коклаштэ лийын. Тудын вийжэ 3-4 балл.

Тидэ йудымак 1 часат 27 минут дэн 6 час да 27 минут коклаштэ сэмോഗраф кугуак огыл вийан лийшэ адак 18 вэрэ мландэ чытыралтмашым палэмдэн. Нунын кокла гыч утларак вийанжэ—кок баллан 3 час 31 минут да 55 секундышто лийын.

Героический китай калык шкэ родинжым йапонский грабитель-шамыч дэч аралымэ 6 тылзэ жапыштэ висаш лийдымын куатан, организованный лийын.

Китайыштэ Йапон ваштарэш кучэдалашэ йэдиный революционный калык армийым ыштымэ. Тудын составышкыжэ талантливый полководцэ Чжу Дэ командоватлымэ кигай Иоскар армийын частьшэ-шамыч пурэныт. Тидэ армий йапон захватчик-шамыч ваштарэш пэш чот крэдэлэш, шкэнжын сэгышашыжлан пэнгыдын ушана.

Тэхникэ шотышто кигай часть-шамыч дэнэ тагастараш лийдымын сайын вооружитлалтшэ йапонский грабитель-шамыч, чынак, шуко колымаш, йомдарымаш дэнэ Иудвэл Китайын утларак провинцийжэ-шамычым, Шанхайым, НанкинYM налын да Китай кёргыш кэлгынак пурэн кэртыныт. Китайыштэ шарлышэ саршуйнышо характэран лийэ. Йапон агрессор-шамыч шортмашкэ шуыт. Йапон войска-шамыч кунар кэлгышкырак пурат, йапон империалист-шамычлан тунар шучкырак лийэш. Йапонский грабитель-шамычын налмэ чыла районлаштат кигай калыкын партизанский кучэдалмашыжэ вийан кушкэш да кумданэш. Йапонийын кучэдал налмыжым нулыш шуктышаш дэнэ лудыкта.

Йапонский захватчик-шамычын террорыштым, нунын карательный экспедицийыштым, массэ дэнэ луйэн пуштэдымыштым ончыдэ, кигай партизанский отряд-шамыч эрэ шукэмыт. Кызытсэ жапыштэ ик Сэвэрный Китайыштэ гына 100 түжэм партизан-шамыч крэдэлыт. Нойабрь мучашыштэ Сэвэрный Китайысэ партизанский движенье путырак чот талышнымэ дэнэ йапон командованылан фронт гыч йатыр дивизийжым налын, партизан-шамыч ваштарэш кучэдалмашкэ кусарашыжэ логалын.

Пэш шуко йэнан партизанский отряд-шамыч йапонский захватчик-шамычым шижшашын кырат. Нуно куртнэ корно станциялашкэ, йапон гарнизонашкэ, аэродромлашкэ нападэным ыштэдат, куртнэ корным шалатылыт, корным локтылыт, куварым пудэштатат, посна йапон отряд-шамыч умбак кэрэлыт.

Йапон военщинын шкэнжынлан шотлымэ районлаштэ тичмаш саршамыч лийэдат. Тыгэ йатыр кэчэ дэнэ крэдэлыт. 25 градус мартэ шушо йуштө лиймэ дэнэ, кучаш лийдымэ партизан-шамыч почэш кугу курыклаштэ нойэн куршталмэ дэнэ йапон часть-шамыч пэш чот лунчыргат, шуко йэнгышт коллат, сусыргат, чэрланат, кыдыштым, йолыштым йуштө налэш. Вэрим сайын шинчышэ, калык дэч кугу полышым налын шогышо партизан отряд-шамыч йапон карательный отряд-шамычын пэрымашт йумач куштылгын корангыт да йа-

понэц-шамычым лунчыртишаш тактиком кучылтыт: кэлшышэ вэрим ойрэн, нойшо йапонэц-шамыч умбак кэрэлыт.

400 миллионан чумыр кигай калык йапон грабитель-шамычым сэгымэшкэ кучэдалэш.

Китайыштэ содор сэген керташ шонышо йапон военщиныне кужу жап шуынышо сарын чытырыктымашэшыжэ лавыргыш. Йапон захватчик-шамыч эрэ нэлырак да нэлырак положеньыш логалыт.

Героический китай армий пудырталтын огыл. Тудо корангын, шкэнжым бойэспособностьшым арала да сарэш шуаралтэш.

Йапонэц-шамычлан Китайым шкэ колонийышкышт савыраш, кигай калыкым кабалаш налэш ок логал.

Сарын кажнэ кэчыжэ йапон захватчик-шамыч ваштарэш крэдэлмэ йэдиный фронт радамаш ушнышо у да у миллион шэмэр-шамычым нлда.

Китай калык сэнга! М. Тамарин. "Колхозные ребята" газэт гыч.

Китайысэ войэннэ дэйствий. Сүрэтгыштэ: Китай армийы бойэцшэ-шамыч наступатлымаштэ. (Центральный Китай).

В. И. Лэнин кузэ тунэмын

(В. И. Лэнин нэргэн Марийа Ильичина Ульианосан шарнымашыжэ гыч)

Владимир Ильич йочажэ годымак тунгэмэ пашам мучашыш шумэш ыштэн шукташ тунэмын.

Шуко годым тыгэ лийэда: тунэмшылан мөнгыш жктаж могай заланыым пумо гын, ончылно эша жап уло, манын тунамак ышташ ок тунгал, исьмэннэ пашам пушаш дэч ончыч шинчэш да вара вашкэн мшта. Тудо тыгэ ойла: "Ончылно эша жап йатыр уло, шуам" манэш. А Владимир Ильичлан иктаж могай сочинэным возаш пуэныт гын, тудо тунамак возаш пижын. Эн пэрвойак материалым йамдылэн: шкаданжэ кигай а - шамычым ойыркален, нуным лудын, күлэш вэржым возэн налын.

Тудо жукужэ годым ка-

рандаш дэнэ возгалэн. Карандашым эчкыжын, пэш чаплын пүсэмдылын. Владимир Ильич коч кунамат тэтрадь листын ик могырэшыжэ гына возэн. Тудо листыштыжат пурла могырэш йатыр вэрим кодэн. Вуйышкыжэ иктаж мо толын пурэн гын, шкаланжэ күлэш тэтрадь листым почын да пурла могырэш йэшарэн возэн. Ильич эн ончычак сочинэньэ планым ыштэн. Мэмнан руш калык коклаштэ шагал йэнжэ тыгэ ышта: Мэмнан шуко йэн-шамыч иктаж могай докладым ышташ кайат гын, планым, конспектум огыт ыште, вара тушто вуйышкышт мо пура, тудым ойлат. А Владимир Ильич коч могай докладлан йамдылалтын, альэ брошьюрым

возаш шинчын гынат, эрэ планым ыштэн. Йоча улмыжэ годымат сочинэным возаш планым ыштэн.

Гимназийын кокомшо классыштыжэ тунэмэм годым мый мом ом шинчэ гын, Владимир Ильич эрэ полша ыльэ. Тудо коч кунамат коч могай папамат аккуратнэ, точно ыштымэ трэбоватлэн. Мый шаризм: мланэм Йэвропо картым сүрэтлаш пуэныт. Мый картым ончэн кид дэнэ сүрэтлэнэм, Владимир Ильич мыйын сүрэтлымэм ужат, каласыш: тидэ циркуль уло, расстойаным точно висаш күлэш, маньэ. Мыйым пужэн ышташ шогалтыш. Бэт адак вэс случайт мый тудлан йылмэ-шамычым туныктэнэм. Палыдымэ шомак шамычым возэн налэш күлэш ыльэ. Тэтрадкым кучышым, кидэлан пэрвой логалшэ шуртым налым да ургаш тунгалым. Тудо адакат ужын да ойла: "Кузэ? Ош тэтрадькым шэм шүртө дэнэ? Укэл?"

Мыйым тунамак угыч ош шүртө дэнэ ургаш шогалтыш. Вот тыгай точность Владимир Ильичын коч могай пашаштат ыльэ. Тидэ точность тудын умыржө мучко кодын.

Мланэм Владимир Ильич дэнэ тунамсэ Самарский губернийыштэ, Алэкайэво хutoryшто пырлыла илаш логалын. Кызыт тушто "Уголок Ленина" колхоз, пэш сай колхоз. Владимир Ильич тунгэмэ кэнэжым илэн. Тунам Ильичлан 18-20 ий ыльэ. Тудын жапшэ шөлэдымэ. Кажнэ эрдэнэ кыньэлэш, шкэнжым тёрлата, чайым йуын тэмэш, тэтрадьышым, словарьжым, книга-шамычым налэш да садыш кайа. Сад лукушто шкаланжэ үстэлым, тэнгылым, трапэцийым ыштэн. Кажнэ кэчын, лумын ойрыммо шагатыштэ, шинчын да жап йара ынжэ йом манын пашам ыштэн. Эрдэнэ нэлырак прэдмэт - шамычлан — политэкономийдан, историй. — пижыч. Тыгэ

кэчывал дэч вара кок глат мартэ, йужо годым кэчвал мартэ жапым сад лукушто эртарэн. Мый тушко вэс эллэсэ йылмэ-шамыч дэнэ заниматлаш коштынам.

Владимир Ильичын заниматлыдэ ик кэчат өртөн огыл, тудо ик кэчымат йара коштын эртарэн огыл. Айдымын способностьшө кэч кунар кугу лийэш гынат, Ильич сэмын тыгэ чот пашам ыштымэ дэч посна нымомат ыштэн от кэрт.

Кэчвал дэч вара Ильич йужо годым гульатлаш кайэн, йужо годым сад лукушкак кайэн да сылнэ лигэратурым, у журнал-шамычым лудын. Жапым шөлэдымаштэ Ильичын точностьшо умыржө мучкак кодын. Салланак тудо пэш шуко пашам ыштэн шуктэн.

(Мучаш 4-шэ могырышто). 3-шо могыр. "Йамдэ лий"

Республикыштэ

Загайнов Миклай Руйа-сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмш. Икымшэ дэн кокымшо чырыкыштэ чыла предмет денат „отлично“ отматкым налын. Загайнов общественный пашаштат активнэ участвоватла. „Пионьэр вий“ луман пырдыж газетын редакторжылан шога.

Полушин Йыван.

Ронго район.

Кугу Корамас пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч шашкэ турнирым эртарышт. Турнирыштэ пэрвой вэрэм Сэргэйев Алэксандр, кокымшо вэрэм Миронов Алэксэй налыныт. Удыр шамыч кокла гыч пэрвой вэрэм Васильева Ольга дэн Григорийева Тайра налыныт.

Турнир куанымаш дэнэ эртыш.

Сэргэйев Саньу.

Сотнур район.

Шуар - сола тунгалтыш школышто (Ронго район) тидэ кэчылаштэ пионьэр сбор эртаралтэ. Сборыш чыла пионьэр да тунэмшэ-шамыч погынэныт. Сборэш Сэмьонов Йыван, Павлов Алэксэй, Петров Дмитрий, молат чылжэ 27 тунэмшэ йоча-шамыч пионьэрыш пурышт. Пионьэр паша сайемаш тунгалы.

Сэмьонов Йыван.

Арбан пэлэ кыдалаш школ директор П. И. Иванов 5 январьыштэ пионьэр отрядлан 150 тэнгэаш пионьэр атрибутым нальэ. Мэ пионьэр-шамыч тидлан пэш куанышна.

И. Алэксандров.

Йошкар-Ола район.

Школэшна Осавиахим кружок почылто. Тунэмшэ шамыч кружок члэнлан куанэн возалтыч. Кружокым тунуктышо Н. С. Ячмэнов вуйлата. Заньбатырым сайын эртарла.

Ник Киртайев.

Ронго район, Руйа-сола пэлэ кыдалаш школ.

Кой-сола пэлэ кыдалаш школышто (Шэрнур р-н) тунэмшэ - шамыч каникул жапыштэ колхозник - шамычлан вэчэрым эртарышт. Вэчэрыштэ куштымаш, мурымаш, почэламут каласымаш лийэ.

Иванов Алэксэй.

Чиркэ пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ - шамыч шошо агалан йамдылалтмаштэ колхозлан ви-йан полшат.

Тэвэ 6-шо классыштэ тунэмшэ-шамыч Фёдоров Йыван дэн Чэснаков Йыван ик кэчыштэ Прамнэк лум колхозлан 10 цэнтнэр ломыжым погэн пуэныт. Тидлан колхозник-шамыч йоча-шамычым пэш чот пагалат.

Арс. Фёдоров.

Пэктубай район, Чиркэ пэлэ кыдалаш школ.

Йэмэлийанов Василий Кузнэцово йал (Йошкар Ола р-н) шыжым пасу гыч мэран игым кучэн кондыш. Мэран игым ашнаш тунгалы. Пэрвойракшым мэран игэ йэн дэч пэш лүдэш ыльэ. Но вара сэмьин йэнгым палаш, йэн кидыш толаш тунгалы. Йэн кидгыч шорым, кэшырым, ковыштам, молымат кочкаш тунэмэ.

Кызыт мэран кугу лийын. Бидэ йэн дэч нигу нарат лүдмашыжэ укэ. Йэмэлийанов Васлий шкэ мэранжым кролик-шамыч дэнэ пырлыа ашнаш тунгалаш шона.

Савинов Сэргэй.

Кузнэцово пэдучилищэ.

Куптүр пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч (У Торй л район) йэч дэнэ БГТО значоклан нормым слатлат. Рыбаков дэн Калинин эн сай резульатым пуэныт. Нуно 3 километрм 17 минутышто кайэныт.

Иванов В. М.

У Торйал пэдучилищыштэ тунэмшэ.

Йошкар-Оласэ 5-шэ №-ан школышто тунэмшэ-шамыч у ий йолкышто модыт.

Фото Овочкиных.

КУАНЫМЭ КАС ВЭСЭЛАН ЭРТЫШ

Школ пörтын кұшыл пачашыштыжэ поснак волгыдо тул йула. Зал көргым пэш чаплын сбрастарымэ: пырдыж воктэн вождь - шамычын портретышт, лозунг. Залыш йоча-шамыч дэн колхозник-шамыч шын - шын тэмыныт. Тачэ тыштэ Пушкин лүмэш пионьэр отряд самодэательный художественэ касым эртарла.

Вэчэр почмо годым пионьэр-шамычым кужун совокырен вацлийыч. Эн пэрвойак пионьэр-шамыч изи пийэсым модын ончыктышт. Вара хоровой кружок түрлө сылнэ мурушамычым мурыш. Отлично тунэмшэ - шамыч почэламутым пэш сайын каласын пуышт.

Струнный оркестыр „Густь“, „Коробочка“, „Светит месяц“ да моло сылнэ муру - шамычым шоктэн

пуыш. Физкультур выступлэньэ, пирамидэ, ончышо-шамычлан пэш кэшшыш.

Вара түрлө национальнэ танец-шамычым танцоватлэныт. Тэвэ Царэгородцева Вальа дэн Овчинникова Настья украинла пэш сай танцоватлышт. Овчинникова Нина, Фурзикова Зой, да Фурзикова Шура марла куштышт. Захаров гармонным шок ыш. Фурзикова Клавий дэн Фурзикова Нюра шуток-шамычым пэш кэлыштарэн ойлышт.

Самодэательный вэчэр пэш интэрэсынын, куанымаш дэнэ эртыш. Ончыкыжымат тыгай вэчэрым чүчкыд-врак эртарыза, — манын ончаш толшо колхозник - шамыч ойлышт.

Гэрасимов Саньу.

Оршанкэ район, Вэликополь пэлэ кыдалаш школ.

Каникул жапыштэ мом лудына

Мэмнан Шуар-сола тунгалтыш школ пэлэн (Ронго р-н) библиотэк почылто. Библиотэкуштыштэ түрлө кнага-шамыч улыт. Утларакшым мэ А. Пушкинын, Л. Толстойын, М. Горькийын, Н. Островскийын, мола кугу писатэль-шамычын произвэдэньыштым лудына.

Щэрбаков Йыван

А. С. Пушкинын „Капитанская дочка“ луман кнагажым, Н. В. Гогольын „Ревизор“ кнагажым лудын пытарэнам. Кызыт Н. А. Островскийын „Как закалялась сталь“ кнагажым лудаш тунгалынам.

Мочалов Пэтыр.

Оршанкэ район, Вэликополь пэлэ кыдалаш школ.

Кугу коклала пэлэ кыдалаш школышто (Шэрнур район) тунэмшэ - шамыч руш кугу поэт А. С. Пушкинын, М. Горькийын, Л. Толстойын да Чэховын возымо произвэдэньэ - ша-

мычыштым йөратэн лудыт.

Богданов Сэвур.

Краснойар пэлэ кыдалаш школ пэлэн библиотэк почылтымылан тунэмшэ-шамыч пэш куанышт. Йара жап годым кас йэда сылнэ литератур лудаш коштына. Утларакшым А. Пушкин дэн Н. Островскийын возымо произвэдэньэ-шамычыштым лудыт.

Альошин М.

Звэнига район.

Сылнэ литератур лудаш мый пэш йөратэм. Кнага-мыйын йолташэм. Ик кэчымат луддэ ом чытэ. Тэний А. С. Пушкинын возымо произвэдэньэ-шамычыштым лудын пытарэнам. Бидэ умбакыжым М. Лермонтовын, М. Горькийын, мола писатэль - шамычын произвэдэньыштым лудаш тунгалым.

Таныгин Тарас.

Ронго район, Кугэнэр ПКШ.

Катокым ыштышна

Мэ, Чиркэ пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч, шкэнан школ шэнгелан катокым ыштышна. Коньки

дэнэ каток умбалнэ уча-шэн-учашэн мунчалтэна.

Арс. Фёдоров.

Пэктубай район.

Бэлов йолташ пионьэр пашам ок вуйлатэ

Курык - умбал тунгалтыш школышто (Сотнур район) пионьэр отрядым шукэрт-так организоватлымэ. Отрядыштэ пионьэр-шамыч йатырак улыт. Тэнийсэ тунэмшэ ийыштэ тидэ отряд пашажым йөрыш ок ыштэ манаш дийэш. Ноябрь тылыштэ ик сборым эртарымэ да тулэч вара ик канат лийын огыл. Галстукым пэш шагал пионьэр-шамыч пыжыктат. 4-шэ классыштэ тунэмшэ - шамыч кокла гыч Николайева вэлэ галстук дэнэ коштэш. Тулыжымат галстук дэнэ коштмыжлан йужо ученикшэ воштылэш. Тыжэч раш, пионьэр-шамыч галстукын значэньыжым огыт шинчэ.

Отрядыштэ пашам сайын ышташ чыла условийат уло. Горнымат, борабанымат налмэ. Школ вуйлатышэ шашкым, шахматым, домино налын пуэн. 5 түрлө газетым выписатлымэ. Сэньтабрь тылыштэ пионьэр уголокым организоватлымэ ыльэ. Но пионьэр паша йөрышнат ок кай. Пэрэмэн жап вэселан ок эртэ. Йужо ученик-шамыч шашкэ шахмат дэнэ модыт, йужышт газетым лудыт, а утларакшэ лүцкэн куржталыт.

Отряд вожатый Бэлов. А. Ф. пионьэр пашам сайын вуйлалта ыльэ гын, йоча-шамыч вэселан канат ыльэ. Бэлов йолташ пионьэр пашам ок аклэ.

И. Фэдотов.

Вөдыр дэн Микалэ осал пашам ыштылыт

Мочалов Вөдыр дэн Мочалов Микалэ Руйа - Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ. Нуно ындэ изи огытыл. Кайыкым орландараш огэш кұлым пэш сайын шинчат. Тугэ гынат, шинчымышт умабачак нуно осал пашам ыштылыт. Тэвэ каникул жапыштэ Мочалов Вөдыр дэн Мочалов Микалэ тучаш дэнэ кайыкым кучаш пэш виан пичыныт. Нуно кайыкым кучат да шушкылын кочкыт.

Ученик шамыч Вөдыр дэн Микалын осал пашашт нэргэн погынмаштэ канашашышт күлэш. Кайыкым орландарыман да пытарыман огыл, а тудым пагалаш, пукшаш күлэш.

Кужэрский дэн Нулгэрский.

Ронго р-н.

Палэныт

„Йамдэ лий“ газетын 29 декабрьыштэ лекшэ номырыштыжо Ник. Шабруковын сүрэтшым пуртэн уланы ыльэ. Тидэ сүрэтэм эн ончыч Йошкар-Ола район, Арбан пэлэ кыдалаш школ гыч Спичкин Архип дэн Сотнур район, Кугу Парат пэлэ кыдалаш школ гыч Краснов Йыван налыныт.

Ответственный редактор — **К. А. ЛЭНСКИЙ.**

В. И. Лэнин кузэ тунэмшын

(М У Ч А Ш)

Владимир Ильич немьыч, француз йылмэ - шамычым пэш йөратэн. Нинэ йылмэ-шамычым тунэмшэжэ пэш шуко вийым пыштэн. Тудын словарьжэ-шамыч могай күлэш, тугай улыт ыльэ. Французский неправильный глагол - шамычым возымо таблицыжэ пэш сайын возымо да графитлымэ ыльэ.

Школышто поснак лишыл йолташыжэ Владимир Ильичын укэ ыльэ, но пырлыа тунэмшэ йолташыжэ - шамыч тудым пэш пагалэныт. Владимир Ильич школыш заньбатыэ тунгалмэ дэч йатыр ончыч кайэн да йолташыжэ-шамычлан задачым рэшатлаш, дрэвний йылмэ-шамычым лончылаш полшэн. Нинэ предмет-шамычым Владимир Ильич пэш сайын шинчэн.

Тудо у йылмэ-шамычымат пэш чот шинчэн. Вла-

димир Ильичын, альэ самырык улмыжо годымак, журнальнэ литератур пашалан способностьшо пэш раш койын шогэн. Симбирский гимназийыштэ словэсностым тунуктышо Владимир Ильичлан пьаторкым да эша пьаторко почэш плыусым шында ыльэ. Тидат ок ситэ, уло вийжэ дэнэ мокта ыльэ. Тудо мэмнан авийлан эрэ ойлен: тыйын эргыч литератор лийэш, манын. Математикэ да йэстэ ствэньнэ науко-шамыч дэнэ Ильич шагалак заниматлэн. Йэстэ ствэньнэ наукум тудын кугурак и ажэ Алэксандр Ильич йөратэн. Тудо эрээк пуш дэнэ коштын, түрлө шукш-шамычым погэн, коллэкцийым ыштылын, молат. А Владимир Ильич тидым йөратэн огыл. Тудо эн утларакшэ йылмэ-шамычым, литературым, историйым йөратэн.